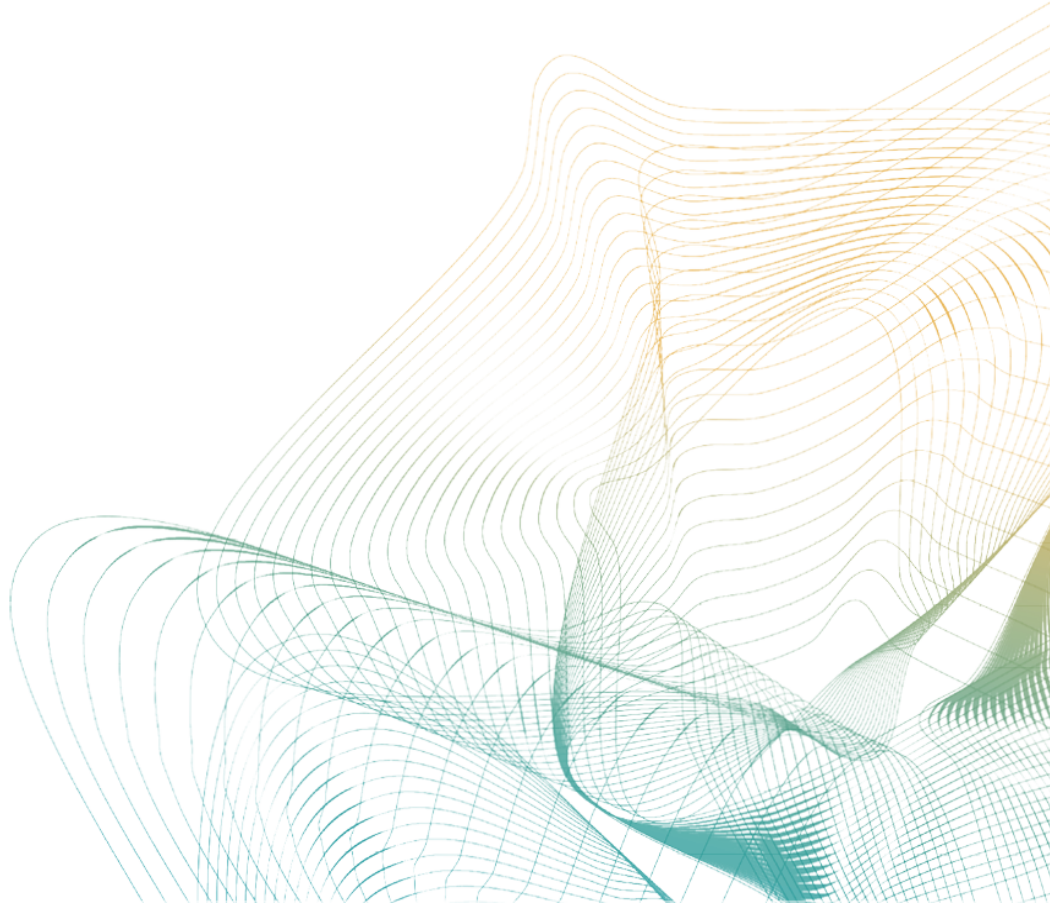

Ekim Ayı Fiyat Gelişmeleri

5 Kasım 2019

Özet

Ekim ayında tüketici fiyatları yüzde 2,00 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,71 puan azalarak yüzde 8,55'e gerilemiştir. Enflasyondaki gerilemede gıda ve temel mal grupları öne çıkmış, yıllık enflasyon enerji dışındaki tüm ana gruplarda düşüş kaydetmiştir. Bu dönemde gıda enflasyonundaki yavaşlamada işlenmiş gıda fiyatları etkili olurken, temel mal grubundaki düşüşte diğer temel mallar grubu kaynaklı baz etkisi öne çıkmıştır. Hizmet yıllık enflasyonu ulaştırma dışındaki grupların desteğiyle gerilemeye devam etmiştir. Öte yandan, enerji fiyatları geçen ayın ardından bu dönemde de yüksek bir oranda artmıştır. Türk lirasındaki istikrarın yanı sıra enflasyon beklentilerindeki iyileşme ve iç talep koşullarının seyri çekirdek enflasyon göstergelerindeki düşüşü desteklemeye devam etmiş, B ve C göstergelerinin eğilimindeki ılımlı seviyeler korunmuştur.

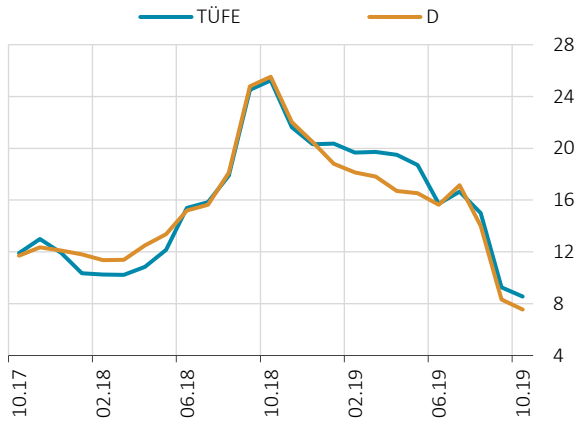
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

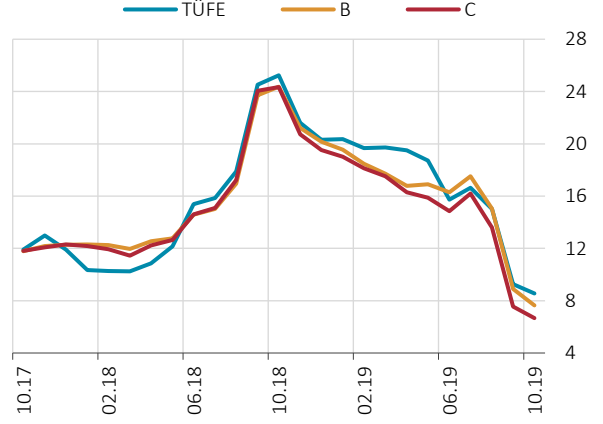
Ekim ayında tüketici fiyatları yüzde 2,00 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,71 puan azalarak yüzde 8,55 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 1,26 ve 0,87 puan düşüşle yüzde 7,64 ve 6,67 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, temel mal, hizmet ve alkol-tütün gruplarının katkıları sırasıyla 0,39, 0,29, 0,19 ve 0,06 puan azalırken, enerji grubunun katkısı 0,13 puan artmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

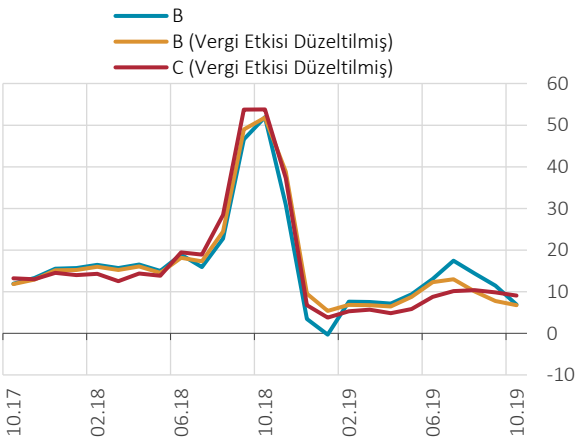

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

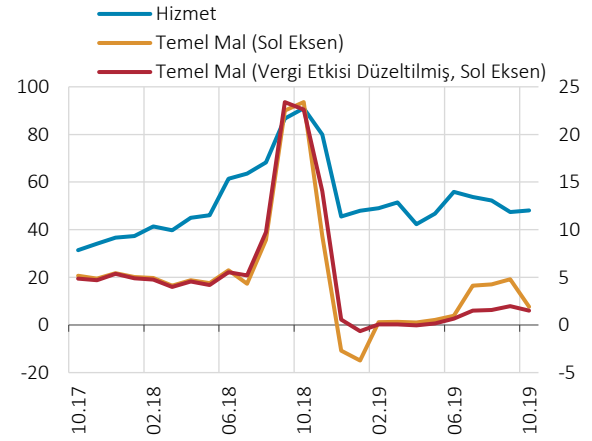

Mevsimsellikten arındırılmış ve vergi etkisi düzeltilmiş verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamalarına göre B ve C göstergelerinin eğilimi bir miktar gerilemiştir (Grafik 3). Bu gelişmede temel mal grubu etkili olurken, hizmet grubu eğilimi görece yatay seyretmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

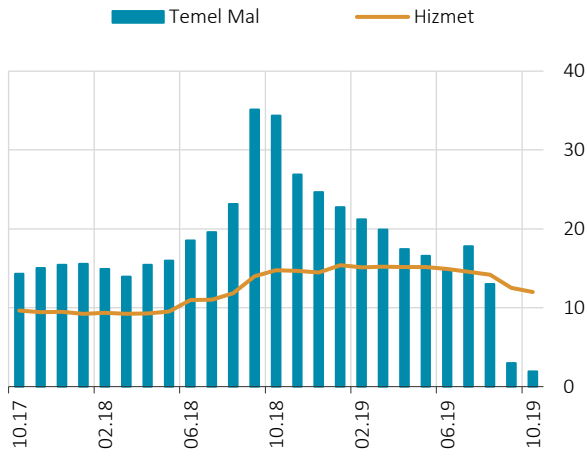
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

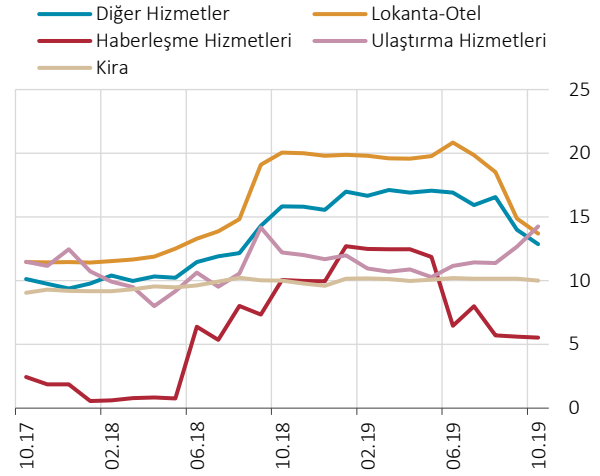
Hizmet fiyatları Ekim ayında yüzde 0,64 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,53 puan azalarak yüzde 12,01 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Yıllık enflasyon diğer hizmetler ve lokanta-otel gruplarında gerilerken, ulaştırma grubunda yükselmiş, kira ve haberleşme gruplarında ise yataya yakın seyretmiştir (Grafik 6). Bu dönemde, aylık bazda haberleşme ve ulaştırma gruplarındaki fiyat artışları öne çıkmıştır. Haberleşme fiyatları cep telefonu görüşme ücretleri kaynaklı artarken, ulaştırma hizmetlerinde havayolu ile yolcu taşımacılığı fiyatları (yüzde 9,93) ile şehirlerarası tren ücretlerindeki (yüzde 20,64) artışın etkileri

gözlenmiştir. Ekim ayında lokanta-otel grubunda yemek hizmetleri fiyatları ılımlı bir artış kaydederken, konaklama hizmetleri fiyatlarındaki düşüş dikkat çekmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

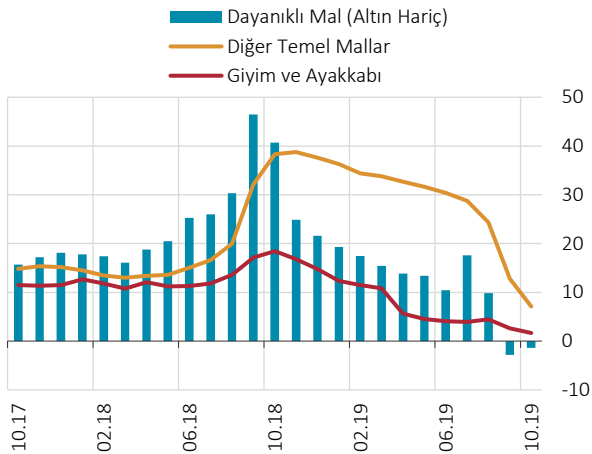

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

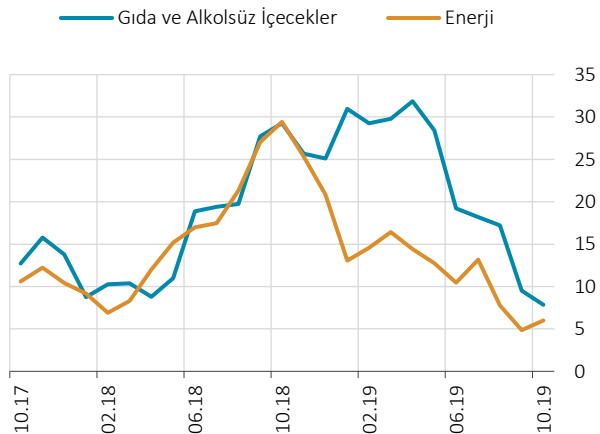

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 1,06 puan düşürerek yüzde 1,92'ye gerilemiştir (Grafik 5). Bu düşüşte, güçlü baz etkisi, iç talep koşullarındaki ılımlı seyir ve yakın dönemde Türk lirasında gözlenen istikrar ile fiyatları aylık bazda görece yatay seyreden diğer temel mal grubu belirleyici olmuştur. Bu dönemde, giyim grubu yıllık enflasyonundaki düşüş eğilimi sürerken, dayanıklı mallarda yıllık enflasyon artmıştır (Grafik 7). Dayanıklı mal grubu fiyatları Ekim ayında diğer elektrikli ve elektriksiz aletlerin fiyatlarındaki gerilemeye (yüzde 1,59) karşın, mobilya, otomobil ve beyaz eşya fiyatlarındaki artışların (sırasıyla yüzde 2,61, 0,75 ve 0,72) etkisi ile yüzde 0,75 oranında yükselmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

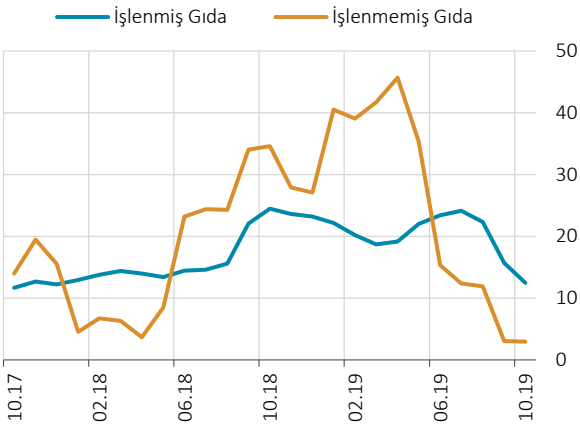

Enerji fiyatları Ekim ayında yüzde 4,82 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu gelişmede yüzde 14,90 oranında artan elektrik fiyatları öne çıkmış, tüp gaz ve akaryakıt fiyatları ise sırasıyla yüzde 5,16 ve 2,67 oranında yükselmiştir. Böylelikle enerji yıllık enflasyonu 1,14 puan artışla yüzde 6,00 olmuştur (Grafik 8).

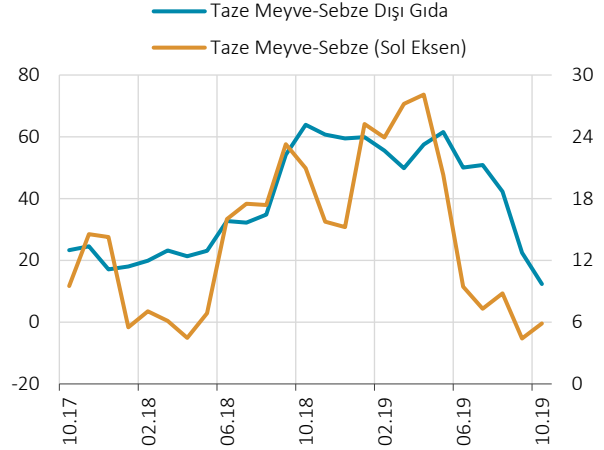
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Ekim ayında 1,67 puan azalarak yüzde 7,85 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede işlenmiş gıda fiyatları etkili olurken, işlenmemiş gıda yıllık enflasyonu bu dönemde yüzde 2,96 ile yataya yakın seyretmiştir (Grafik 9). Ağustos ayından bu yana olumlu seyreden işlenmiş gıda fiyatlarında Ekim ayında da ılımlı bir aylık fiyat artışı (yüzde 0,66) gözlenmiş ve grup yıllık enflasyonu geçen yıldan gelen yüksek bazın da etkisiyle yüzde 12,47'ye gerilemiştir (Grafik 9). Bu grupta

ekmek ve tahıl fiyatlarındaki artış öne çıkarken, çay fiyatlarında son aylarda gözlenen artış eğiliminin oldukça yavaşladığı gözlenmiştir. Bu dönemde taze meyve-sebze grubunda yıllık enflasyon 4,83 puan yükselerek yüzde -0,46 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 10). Diğer işlenmemiş gıda grubunda ise kırmızı ve beyaz et fiyatlarındaki düşüşler öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 9,70'e gerilemiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

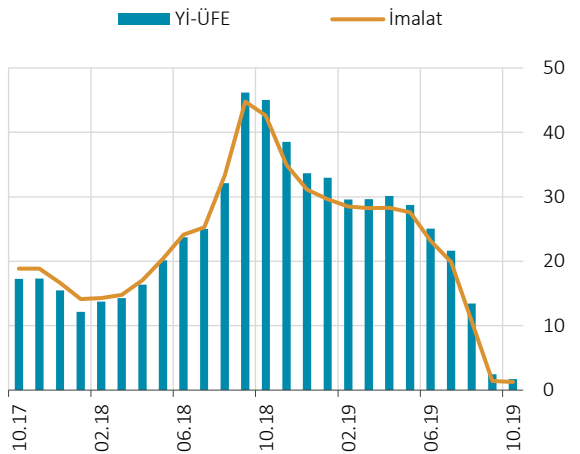
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

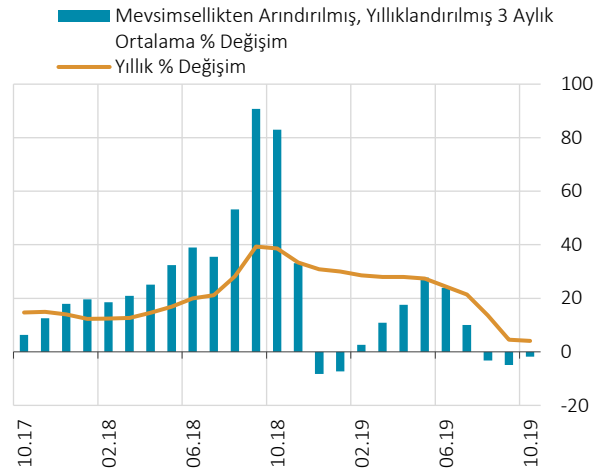
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Ekim ayında yüzde 0,17 oranında artarken, yıllık enflasyon yüzde 1,70 ile düşük seviyesini korumuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Bu dönemde petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi negatif değerini sürdürmüştür (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

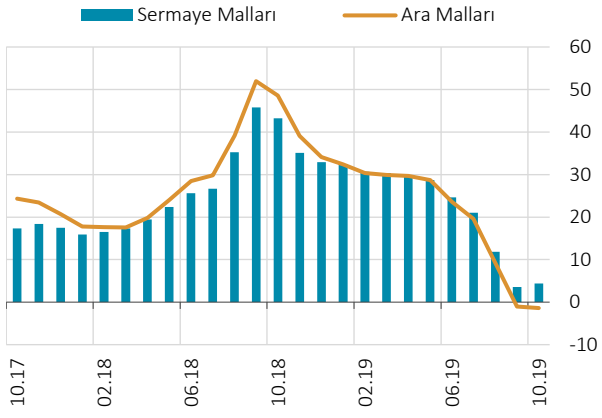

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

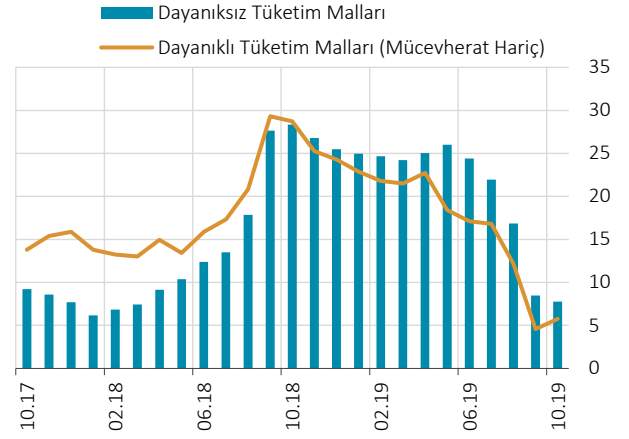

Ana sanayi gruplarına göre fiyatlar ara malı grubunda gerilerken, dayanıksız tüketim malı grubunda ılımlı bir seyir izlemiş, diğer gruplarda ise artış göstermiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Ara malı grubu fiyatlarındaki gerilemede demir-çelik ve kağıt ürünleri ön plana çıkarken, dayanıksız tüketim mallarının seyrinde et ve et ürünlerindeki düşüş belirleyici olmuştur. Dayanıklı mal grubu fiyatlarındaki artışta mobilya ve ev aletleri; sermaye mallarında metal yapı ürünleri ve motorlu kara taşıtları; enerji grubunda ise elektrik fiyatları öne çıkmıştır. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları zayıf seyrini sürdürmüştür.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ekim 2019	Ekim 2018	Ekim 2019	Ekim 2018
TÜFE	2,00	2,67	8,55	25,24
1. Mallar	2,56	3,26	7,26	29,65
Enerji	4,82	3,70	6,00	29,43
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,65	3,22	7,85	29,26
İşlenmemiş Gıda	2,82	2,91	2,96	34,58
Taze Meyve-Sebze	9,56	4,24	-0,46	49,82
Diğer İşlenmemiş	-0,61	2,07	5,03	26,34
İşlenmiş Gıda	0,66	3,54	12,47	24,48
Ekmek ve Tahıllar	1,26	2,97	15,29	22,94
Diğer İşlenmiş	0,35	3,84	11,00	25,30
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,36	3,11	7,28	30,01
Temel Mallar	2,92	3,98	1,92	34,35
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,75	-0,69	-1,42	40,69
Giyim ve Ayakkabı (*)	11,92	12,96	1,66	18,44
Diğer Temel Mallar	0,21	5,51	7,09	38,33
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,00	0,18	43,60	2,06
Altın	0,36	-5,85	18,44	51,48
2. Hizmetler	0,64	1,11	12,01	14,76
Kira	0,70	0,82	10,01	10,02
Lokanta ve Oteller	0,50	1,52	13,71	20,06
Ulaştırma Hizmetleri	0,73	-0,67	14,26	12,21
Haberleşme Hizmetleri	2,45	2,53	5,53	10,05
Diğer Hizmetler	0,19	1,19	12,86	15,84
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,58	2,77	7,64	24,37
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,78	2,61	6,67	24,34
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	2,03	2,76	7,55	25,52
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,86	2,65	6,10	27,46

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ekim 2019		Ekim 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	2,00	8,55	2,67	25,24
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,29	1,65	7,85	3,22	29,26
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,23	0,00	43,60	0,18	2,06
Giyim ve Ayakkabı	7,24	11,70	1,90	12,74	18,45
Konut	15,16	3,55	9,70	4,15	25,72
Ev Eşyası	8,33	0,96	6,06	3,44	37,92
Sağlık	2,58	0,44	14,24	1,48	15,83
Ulaştırma	16,78	1,17	1,36	-0,85	32,00
Haberleşme	3,69	1,43	1,74	2,05	10,48
Eğlence ve Kültür	3,29	-0,59	4,57	2,07	24,02
Eğitim	2,40	0,18	14,20	0,01	10,27
Lokanta ve Oteller	7,86	0,50	13,71	1,52	20,06
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,15	0,24	13,43	1,61	31,50

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ekim 2019		Ekim 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,17	1,70	0,91	45,01
Madencilik	3,06	1,32	8,04	1,12	35,87
İmalat	89,31	0,03	1,26	0,17	42,62
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,19	-0,02	2,13	0,25	40,76
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,71	0,23	4,09	0,70	38,56
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,52	1,35	6,82	8,62	82,87
Su Temini	1,11	0,96	-6,53	0,89	9,22
Ana Sanayi Kollarına göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		-0,39	-1,39	-0,04	48,59
Dayanıklı Tüketim Malları		1,02	6,09	-0,30	30,34
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,02	5,77	-0,11	28,73
Dayanısız Tüketim Malları		0,15	7,77	0,82	28,33
Sermaye Malı		0,90	4,38	0,09	43,21
Enerji		1,41	-2,28	5,37	81,61

Kaynak: TÜİK.